

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3-3
6-go lutego 1931 r.

Nr.

Wilno, dn.

1930 roku.

382.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział.Str.

1. "Lietuvos Žinios" o sukcesach litewskich w Genewie.- I. 1.

K r o n i k a .

2. Położenie Tuli i Litwinów w Prusach Wschodnich.- " 1.

3.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI W WNIETRZNIJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

3. Polemika między "Lietuvos Aidase" a "Rytasem" z powodu listu Ojca św.- III. 1.

4. K r o n i k a .

4. Wyjazd metropolity Eleuterjusza do Paryża.- " 1.

5. Zjazd narodowców.- " 1.

6. Wyrost lasów.- " 1.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

7. "Dzień Kowieński" o skardze kłajpedzkiej.- VII. 1.

K r o n i k a .

8. Charakterystyka dzisiejszej Kłajpedy w ujęciu "Dnia Kowieńskiego".- " 2.

9. Szczeciński "General-Anzeiger" o Kłajpedzie.- " 3.

10. Kupcy zagraniczni w Kłajpedzie w związku z tranzytem drzewa sowieckiego.- " 3.

11. Nowa komora celna w Kłajpedzie.- " 3.

12. Nowa fabryka.-

13. Sprawa podróży posłów Gubby i Meyera do Genewy.- " 3.

---ooOoo---

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Žinios" o sukcesach litewskich w Genewie.

"Lietuvos Žinios" Nr. 26 z dn. 2. II. 1931 r. Art. p. t. "Kto

wygrał w Genewie". Streszczenie:

Prasa tautininków, pisząc o ostatniej sesji Rady L. N. w Genewie i rozważanej podczas tej sesji sprawie kłajpedzkiej, cieszy się z sukcesów litewskiej dyplomacji. Sam minister Launius oświadczył zresztą dziennikarzom, że w sprawie kłajpedzkiej dokonała Litwa wielkiego kroku naprzód, a więc - wygrała.

Z drugiej strony, prasa niemiecka donosi, a prasa kłajpedzka powtarza za niemiecką, że gabinet ministrów Rzeszy pochwalił Curtiusa za sukcesy w sprawie kłajpedzkiej.

Zakrawa to na anegdotę, gdyż niewiadomo wreszcie, kto wygrał, czy Zaunius, czy Curtius.

Sprawę kłajpedzką wysunęły Niemcy, to też mogą one bądź zyskać coś, bądź też nie zyskać nic, natomiast przegrać w żadnym wypadku nie mogą, gdyż niema co przegrywać. Natomiast Litwa może w najlepszym wypadku utrzymać swe stanowisko, w najgorszym zaś - przegrać. Jest to zupełnie jasne. W związku z tem, trudno, jak się здаje, mówić o sukcesach litewskich, a przynajmniej o sukcesie moralnym, o ileby nawet udało by się Litwie utrzymać status quo.

Podczas jesiennej sesji Rady Ligi Narodów, przedstawiciel litewski zgodził się przekształcić dopiero utworzony wtedy dyrektariat i to przekształcić według zasad nieprzewidzianych ustawowo. Tedy więc, Niemcy odnieśli sukces. Poza tem, przedstawiciel litewski zgodził się w korzystnym dla Niemiec sensie interpretować paragraf konwencji kłajpedzkiej, w której i bez tego wyraźnie charakteryzuje sposób przeprowadzania dyrektariatu. Był to też wyraźny sukces niemiecki, a jednocześnie sukces Kłajpedzian-Niemców. Potwierdza to zresztą dalszy przebieg faktów. Dr. Zaunius wyjechał z Genewy, kiedy już dyrektariat był stworzony i to w składzie, w jakim chcieli Niemcy. Bezpośrednio zaś po powrocie d-ra Zauniusa z Genewy, gdzie Curtius specjalny nacisk kładł na moment "suwerenności" sądownictwa, nowy dyrektariat Böckera, wbrew stanowisku rządu centralnego, wyznaczył najwyższego prokuratora, którym był obywatel niemiecki, podczas gdy normalnie prokuratora najwyższego wyznacza sam minister sprawiedliwości.

Wszystko to są fakty. Dodać do tego należy inne konsekwencje "sukcesu", rezultaty wyborów do sejmiku, alarm hitlerowców, skutki moralne i t. d. Wszystko to są obiektywne fakty, o których wszyscy wiedzą, których nikt nie ukrywa i ukryć nie może.

Wreszcie, mówiąc o sukcesach, nie należy ukrywać również niepowodzeń. O ile gabinet niemiecki pochwalił stanowisko Curtiusa i sformułował, jak jako sukces pod względem taktycznym, to jasną jest rzeczą, że kwestja kłajpedzka, odłożona do sesji majowej i wisząca nad Litwą, niby miecz Damoklesa, nie może być uważana za sukces litewski.

Jeden tylko objaw dodatni należy skonstatować, a mianowicie to, że Launius, nauczony doświadczeniem sesji jesiennej, nie układał się już więcej z Curtiusem w sprawie Kłajpedy, co wyszło Litwie na korzyść.

Pokożenie Tyłż i Litwinów w Prusach Wschodnich. "Königsberger Allgemeine Zeitung" zamieszcza korespondencję z Tyłży. Tyłża, położona nad Niemnem, była aż do przewrotu krótkim miastem. Głównym przedmiotem bogactwa miasta i okolicy był przemysł drzewny. Tyłża była punktem zbornym dla spławu drzewa z dawnych terytorjów rosyjskich. Drzewo rosyjskie przychodziło w olbrzymich masach do Tyłży, gdzie je rozdzielano pomiędzy

1. Introduction

2. Methodology

3. Results and Discussion

4. Conclusion

5. References

6. Appendix

Kłajpedę i Królewiec. Dwa miliony festmetrów drzewa przechodziło rok rocznie do Tylży. 16.000 robotników z dawnej Rosji /t.j. Litwy i Polski/ otrzymywało w Tylży zarobek. W Tylży uskuteczniłi ludzie ci swoje zakupy, zostawiali tam wielką część swych pieniędzy.

A teraz? Dziś Tylża i cała nadgraniczna okolica nadnie - mańska jest martwa. Spław drzewa został wstrzyman w zupełności. Drzewo z Litwy i Polski przechodzi drogą kolejową. Uniemożliwia to wszelką pracę przemysłu drzewnego i jakąkolwiek konkurencję. Przeciętnie Tylża otrzymuje 100.000 festmetrów drzewa rocznie /zamiast dawnych 2 milionów/ i zamiast dawnych 2.000 robotników, zatrudnia zaledwie kilkuset. Dawniej transport roczny jednego metra sześciennego drze - wa Stołpce-Tylża kosztował 3 marki /około 700 kln./, dziś kosztuje 9 - 10 razy więcej. Przeważa jest zamknięcie Niemna dla spławu drzewa. Z dawnych 100 tartaków tyłżeńskich pracuje obecnie tylko 30 i to w ograniczonej mierze.

Następnie pismo krytykuje fałszywą politykę celną i spo - łączną rządu pruskiego, która uniemożliwia konkurencję z gotowymi towarami drzewnymi zagranicznymi. To, co w Polsce kosztują gotowe deski, kosztuje w Niemczech sama tylko praca /obróbka/.

Artykuł kończy się zarzutami pod adresem Polski i Litwy, iż wskutek ich sporu Niemcy jest zamknięty.-

Organ mniejszości litewskiej w Prusach Wschodnich, "Nauja - sis Tilžės Kelciwis" przynosi obszerny artykuł, w którym podnosi, iż zarówno czynniki rządowe pruskie, jak i sfery nieoficjalne nie - mieckie, dążą zgodnie do wyniszczenia żywiołu litewskiego w Prusach Wschodnich. Dowodem tego jest nie tylko brak szkół litewskich, usu - wanie języka litewskiego ze szkół niemieckich nad granicą prusko - litewską, nie tylko ograniczanie nabożeństw i śpiewów litewskich w kościołach ~~katolickich~~, ale i najnowsze podręczniki szkolne niemiec - kie, negujące wogóle istnienie żywiołu litewskiego w Prusach. Pismo litewskie skarży się na postępowanie władz pruskich, które rozmyś - lnie krzywdzą ludność litewską, odmawiając jej pomocy w obecnym kry - zysie gospodarczym, podczas gdy bogaci junacy-nacjonalisci otrzy - mują milionowe zasiłki. Władze zmieniają litewskie nazwy miejscowo - ści na niemieckie i t.p.-

W y j a z d . k s . R a d z i w i ł k a z L i t w y . Książę Ra - dziwiłł, który przed kilku laty otrzymał szefostwo pułku huzarów li - tewskich, zlikwidował swoją posiadłość ziemską i opuścił Litwę, udając się jakoby do Polski.-

N o t a r z ą d u l i t e w s k i e g o d o W a t y k a n u . Rząd litewski wysłał drugą notę na ręce Ojca św., w której obszer - nie wyjaśnia, iż dotychczasowy nuncjusz Watykańu Mg. Bartoloni nie zupełnie dokładnie wykonywał swoje czynności, albowiem brał on udział w tajnych konferencjach politycznych i wrogich rządowi, podburzał duchowieństwo litewskie do walki z rządem i t.p.

Rząd litewski uznaje działalność nuncjusza Bartoloniego za szkodliwą dla państwa, wobec czego prosi Ojca św. o zwolnienie ze stanowiska nuncjusza Bartoloniego i mianowanie na jego miejsce inne - go dostojnika kościoła.

W kołach rządowych Litwy panuje przekonanie, iż Bartolo - ni, który obecnie bawi w Rzymie, na stanowisko swoje do Kowna nie powróci. Również ze zmianą nuncjusza odwołany zostanie poseł litew - ski przy Watykanie dr. Saulis.-

T - w o P r z e j a z n i l i t e w s k o - b e l g i j s k i e j . Elta podaje z Brukseli, iż w Belgji utworzyło się towarzystwo przy - jaźni litewsko-belgijskiej pod nazwą "Anitié Belgo-Lithuanienne". Patronat nad organizacją tego towarzystwa objęli pp.: minister Kli - mas i minister Selvs-Fanson.-

U d e k o r o w a n i e k o t o w s k i e g o m i n i s t r a . Dnia 2-go lutego poseł litewski w Rydze p. Dajlids wręczył kotowski - mu ministrowi skarbu Potrowicowi odznaki orderu Gedwina I stopnia.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Polemika między "Lietuvos Aidas" a
"Rytasem" z powodu listu Ojca św.

"Lietuvos Aidas" Nr.26 z dn.2.II.1931 r., omawiając pismo

Ojca św. do biskupów Litwy, między innemi zauważa:

Pismo papieskie jest wydatnem poparciem akcji obecnego
rządu. Ojciec św. wyraźnie w niem wypowiada się przeciwko mieszanu
się duchowieństwa do polityki i do walk partyjnych. Zakresem dzia-
łalności duchowieństwa powinny być sprawy o charakterze czysto re-
ligijnym, co nader dodatnio wpłynęło na stosunek ludności do kościo-
ła, do którego nietaktowne i brutalne postępowanie księży zraża wie-
lu bezpartyjnych katolików.

Należy mieć nadzieję, iż wyrażona dyrektywa, dana biskupom
przez papieża, wpłynie na zmianę charakteru działalności Centrum
Akcji Katolickiej w sensie skierowania jej na właściwą drogę.-

"Rytas" Nr. 26 z dn.26.II.1931 r.

W kopji listu, przesłanej rządowi, zamieszczono zdanie,
którego w oryginale, otrzymanym przez biskupów, - niema. Zdanie to
dotyczy właśnie udziału duchowieństwa w polityce. Prawdopodobnie
na skutek omyłki Watykanu, rząd litowski otrzymał odpis bruljonu
listu. Podobne omyłki zdarzają się nieraz w pracy dyplomatów. Za-
mieszcimy wkrótce fotograficzną odbitkę listu Ojca św.

Jednak i wtrącone zdanie nie zmienia sensu listu: wszyst-
kim wiadomo, że papież zabrania Akcji Katolickiej brania udziału w
polityce. Lecz urzędówka nazwała uprawianiem polityki działalność
kółek dokształcających i "pavasariników". Taką politykę Centrum
Akcji Katolickiej prowadzi rzeczywiście, ale nie dzieje się to wbrew
woli Ojca św., lecz przeciwnie - z jego aprobatą, wyrażoną w ostat-
nim liście.-

W y j a z d m e t r o p o l i t y E l e u t e r j u s z a d o
P a r y ż a . Dnia 2-go b.m. metropolita litowski Eleuterjusz, któ-
ry ma być objąć zwierzchnictwo nad zachodnio-europejskim Kościołem
prawosławnym, wyjechał do Paryża, gdzie zabawi około miesiąca.-

Z j a z d n a r o d o w c ó w . Dnia 1 lutego odbył się w Kownie
zjazd prezesów oddziałów powiatowych Związku narodowców. Według in-
formacji pras litewskiej, zjazd miał charakter informacyjny i żąd-
nych uchwał na nim nie powzięto. Wskazywał on sprawozdania o sesji
genewskiej, które złożył prezes Związku Lapenas. Wiele uwagi poświę-
cił zjazd aktualnej kwestji zatargu między władzami a duchowień-
stwem. W kwestji tej wywiązała się ożywiona dyskusja. Niektórzy z mów-
ców wykazywali się za ostrem zwalczaniem agitacji księży w ko-
ściołach, inni natomiast uznawali to za zbędne, wskazując, iż agi-
tacja utraciła już swój ostry charakter. Następnie zebranie szeroko
omówiło kwestję stosunku narodowców względem innych narodowych or-
ganizacji. Kwestja ta jest zwłaszcza aktualna w związku z mającym
się odbyć w czerwcu wszechlitewskim zjazdem narodowców.-

Z w r o t l a s ó w . Rząd litowski uchwalił udzielić z lasów
rządowych hr.Zubowowi 20 ha lasu w leśnictwie Kurszańskim w lasach
Dabikińskich i ks.K.Radziwiłłowi - 50 ha lasu w leśnictwie Trocko-
Koszedarskim w pobliżu Giegułma. Udzielone działki leśne są czę-
ściową rekompensatą za wycięszone tym osobom olbrzymie obszary
leśne w całej Litwie /"Dziennik Kowieński"/.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"Dzień Kowieński o skardze kłajpedzkiej

"Dzień Kowieński" Nr. 27 z dn. 3.II.1931 r. Art. p. t. "Kłajpedzka drzazga".

Jak można było się spodziewać zgóry i jak też przewidywaliśmy na tem miejscu w przeddzień świeżo zamkniętej sesji genewskiej, kłajpedzka debata w Lidze Narodów tym razem nie przyniosła żadnych definitywnych rozstrzygnięć. Walka między dr. Curtiusem a dr. Zauniusem skończyła się na remis. Z powodu nieprzejednanego stanowiska obu stron, najlepszym wyjściem z sytuacji, klasycznym w praktyce ligowej, było poprostu sprawę odłożyć na później. Jak widać, Curtiusowi wogóle nie zależało na tem, aby kwestję kłajpedzką na bieżącej sesji forsować. Kierownik niemieckiej delegacji miał zbyt dużo kłopotów górnośląskich, aby je pomnażać jeszcze innemi. To też Niemcy do natarcia w kwestji kłajpedzkiej tym razem, jak się zdaje, wcale się nie szkodowały. Widać było to z tonu prasy niemieckiej, która zwykle w takich wypadkach zawczasu bombarduje pozycje genewskie. Eresztą, na odwołaniu sprawy do maja Niemcy nic nie tracili. Raczej może nawet zależało im na tem, aby nieustannie niepokoić międzynarodową opinię "kwestją kłajpedzką", nieznacznie sugerując jednocześnie źródło złego - art. 99 traktatu pokojowego, czyli jedno z winzadeł powojennej przebudowy mapy Europy, jedno z ogniw "wersalskich kajdan", które Niemcy wszelkimi siłami starają się zrzucić.

Jeśli więc Niemcom raczej może zależało na tem, aby nie - które konflikty /jak np. kłajpedzki/ możliwie dłużej nie wygasły, wytwarzając dokoła powojennego status quo atmosferę niepewności i żywiąc niemieckie nadzieje odwetowe, to w naszym najżywotniejszym interesie jest stanowczo tym zakusom przeciwdziałać w sensie "las - ciate ogni speranza". Pomijając, iż taktyka niemiecka kryje w sobie dla nas niebezpieczeństwo, niedostrzegalne, niestety, dla naszych zawodowych optymistów, szkodliwa ona jest dla nas również pod względem moralnym. Dobrze wiadomo, iż autorytet Ligi Narodów, która nie posiada fizycznej siły wykonawczej, spoczywa w dziedzinie moralnej. Stanowi ona olbrzymi zbiornik opinii światowej, której wpływ na politykę, jakkolwiek niewidzialny, jest niemniej potężny i coraz bardziej wzrasta.

Dla tych wszystkich względów, prawdziwym i jedynym możliwym zwycięstwem dla nas byłoby ostateczne na forum genewskim zlikwidowanie skargi kłajpedzkiej.

Niezrozumiałą jest tedy radość naszej prasy urzędowej, która już nazajutrz po sesji skwapliwie, na wszystkich swych czterech szpaltach ogłosiła triumf naszej delegacji.

Z czego jednak mamy się cieszyć? Że Litwa się zdobyła tym razem na własne zdanie i nie zechciała tańczyć w takt niemieckiej fujarki? Co do nas, uważamy to za rzecz całkiem naturalną i nawet obowiązującą, ale jednocześnie musimy stwierdzić, że sprzeciw ten, niestety, nie spowodował należytego efektu: sprawa pozostała na tem samym miejscu, co i dotąd, nazajutrz zaś po naszym "zwycięstwie" prasa niemiecka ze złe ukrytą groźbą niedwoznacznie mruknęła: "Zobaczmy w maju".

I kto wie, czy tylko jeszcze w maju. Można przecież żywić obawę, iż sprawa zanosi się na jakiś dłuższy, bliżej nieokreślony czas. Zaczyna ona przechodzić kolejno przez wszystkie cztery pory roku. Powstała we wrześniu, wśród jesiennych burz, obecnie w styczniu zapadła na zimową śpiączkę, którą Niemcy określają, jako "wytchnienie", aby rozkwitnąć na nowo "im wunderbaren schönes Mai..."

P. Minister Zaunius w swym wywiadzie prasowym /według tekstu, podanego w urzędowym "Lietuvos Aidasis"/ oświadczył z ulgą, iż sprawa kłajpedzka w Radzie Ligi Narodów, tocząca się, według ustępu 1 art. 17 konwencji kłajpedzkiej, została obecnie skończona i na sesji majowej może być wznowiona jedynie według ust. 2 tego artykułu. Oświadczenie to nie jest zrozumiałe. Przecież sprawa kłaj-

pedzka została od samego początku wytoczona przez Niemcy w Lidze Narodów na podstawie ust.1 artykułu 17 konwencji. Część jej została we wrześniu w trybie nagłym rozpatrzona i załatwiona w myśl żądań niemieckich. Dalszy ciąg skargi /sprawy, dotyczące sądownictwa, rozrachunków finansowych i stanu wojennego w kraju kłajpedzkim/ został przeniesiony na styczeń i wobec rozbieżności zdań podczas jej rozpatrywania w styczniu, odroczony w dalszym ciągu na maj. Przecież, jak opiewał komunikat litw. Henderson wyrażnił się, że "ponieważ kwestje bynajmniej nie są takie jasne, jak mówi delegat Niemiec, to wogóle całą tę sprawę należało odroczyć na następną sesję".

Zdawałoby się w ten sposób, iż dalszy ciąg skargi, który pozostał niezakończony od września, będzie na nowo rozważany w maju. Skąd więc się tu wzięło, iż rozważanie sprawy według ust.1 art.17 konwencji zostało utracone - niewiadomo.

O naszym zwycięstwie można by było mówić dopiero wówczas, gdyby całą sprawę udało się całkowicie umorzyć. A było to na ubiegłej sesji tem łatwiejsze, iż nie mieliśmy sprzeczających okoliczności, aby zadać przeciwnikowi Coup de-tête. Mieliśmy w swoich rękach poważne atuty: po pierwsze, nasza energiczna kontr-ofensywa niewątpliwie zaskoczyła przeciwnika, który był dyplomatycznie najwidoczniej nieprzygotowany do kłajpedzkiej rozgrywki; po wtóre, mogliśmy wykorzystać trudną sytuację Niemiec, które, roniąc pod górnośląską ścianą płaczu swe krokodyle łzy, nie miały w Genewie życzliwej opinii, co potwierdza również ten fakt, że i w sprawie kłajpedzkiej Henderson nie poparł dr.Curtiusa.

Oczywiście, przy pomocy tych atutów mieliśmy szansę wygrać sprawę wówczas, gdybyśmy mieli przyjacielów za stołem Rady Ligi Narodów, gdyby ogólna nasza polityka zagraniczna nie budziła wątpliwości. To też obecnie musieliśmy ukontentować się jedynie odroczeniem, które bynajmniej nas nie uszczęśliwia. Kłajpedzka drzazga tkwi w dalszym ciągu i niewiadomo jeszcze, jakie w przyszłości zaognienia i komplikacje może spowodować.

Charakterystyka dzisiejszej Kłajpedy w ujęciu "Dnia Kowieńskiego". "Dzień Kowieński", w podanej w Nr.28 korespondencji z kraju Kłajpedzkiego, następująco charakteryzuje panujące tam stosunki:

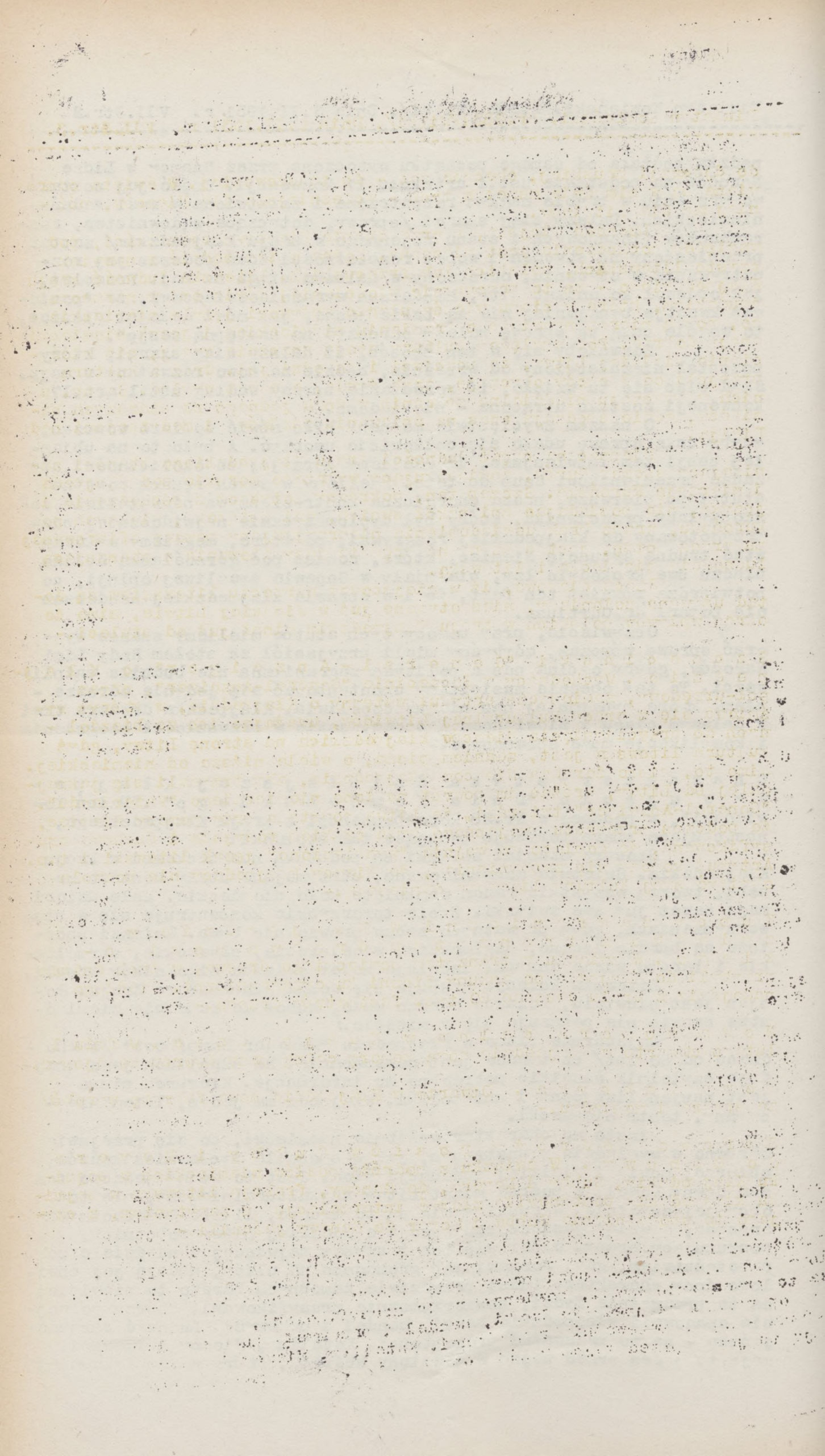
Stowarzyszenia związku są podstawą niemieckości w kraju Kłajpedzkim. Świetnie zorganizowane, utrzymujące stały kontakt ze sobą, tworzą wszystkie razem zamknięte koło niemieckie. Małe dzieci mają nawet już swe związki. Zwycię towarzyskie koncentruje się w stowarzyszeniach, gdyż prywatnych zabaw prawie nie bywa. Związki sportowe są bardzo liczne, żeglarskie, wioślarskie, pływackie, strzelectwo i bardzo wiele innych. Istnieje nawet związek miłośników kręgli.

Litewska kolonja grupuje się wokół gubernatora Kraju. Rosjan jest niewiele, Polaków bardzo mało, zuboższe zuboższe ziemianstwo prawie nie pokazuje się w mieście.

Najstarsze pismo w Kłajpedzie "Memeler Dampfboot" /wcho- dzące od 80 lat/ czytane jest powszechnie. Na szpaltach jego znajduje czytelnik wszelkie potrzebne mu informacje. Kierunek pisma jest nacjonalistyczny i antypolski. Kłajpeda ma jeden, latem nieczynny, teatr niemiecki.

Miasto ma charakter wybitnie niemiecki, co się przejawia również w wyładzie zewnętrznym, jak w sposobie życia mieszkańców, ubiorze, mowie i wielkiej konsumpcji piwa. Jest to wciąż jeszcze ten sam dawny Memel, z pośród miast Litwy najkulturalniejszy, ale też obecny jej zubożenie. Warunki życia są tu trudne, liczba bezrobotnych znaczna, a wciąż jeszcze przeważają z wielkiej Litwy robotnicy, poszukujący pracy. Widzi się ich i słyszy najwięcej w niedzielę po nabożeństwie, gdy, rozmawiając gromadnie na ulicy, nadają jej chwilowo inny charakter. Ludzi prawdziwie zamożnych bardzo tu niewiele; są to przeważnie Żydzi, powierzchownie zrusyfikowani, którzy po wojnie opanowali kłajpedzkie banki, handel i przemysł. Ludność chrześcijańska - są to przeważnie protestanci. Katolicy, Niemcy i Litwini, mają tu jeden przed wojną wybudowany kościół, który najdalej dawniej

do diecezji pruskiej, obecnie zaś - do talszewskiej. W święta odprawiane są w nim dwie msze: z tych - wcześniejsza dla Niemców, późniejsza dla Litwinów.

Ludność miejska, z przekonania Niemcy-nacjonaliści, pod względem pochodzenia jest mieszana. Można o tem sądzić z nazwisk czwsto litewskich, polskich lub francuskich. Litewska ludność kraju Kłajpedzkiego - są to przeważnie włościanie; mówią oni w narzeczu śmudzkim, które w ciągu wieków uległo wpływowi języka niemieckiego, noszą nieraz nazwiska o brzmieniu niemieckiem i język niemiecki znają dobrze. Pod względem kultury stoją znacznie wyżej, niż włościanie Wielkiej Litwy, są uczciwsi i pobożniejsi. Wraz z kulturą przejęli od Niemców obyczaje, tryb życia, a nawet wygląd. Są np. u nich w zwyczaju niedzielne zebrania w domu jednego ze starszych sąsiadów, gdzie spędzają czas na śpiewaniu psalmów i medytacjami nad Biblią.

Nieznaczna część ludności kraju Kłajpedzkiego stanowi zanikający szczep Kurów, zamieszkujący wybrzeże morskie pod Kłajpedą i mierzęję Kurońską. Szczep ten, pokrewny Lotyszom z pochodzenia i języka, nie posiadając ani szkół swoich, ani księżek, pisanych po kurońsku, przez brak uświadomienia nieprzyjmujący pomocy ofiarowanej mu przez Lotwę, jest skazany na prędkie zasymilowanie z otaczającą ludnością niemiecką i litewską.

Rzecz ciekawa, iż w miejscowym narzeczu litewkiem są dotąd używane polonizmy, niespotykane już w Wielkiej Litwie, mimo że okres wpływów polskich w kraju Kłajpedzkim minął już od stuleci.-

S z e c e c i Ń s k i "G e n e r a l - A n z e i g e r" o K ł a j p e d z i e . Wychodzący w Szczecinie "General-Anzeiger", organ pół-urzędowy, zamieszcza artykuł wstępny o Kłajpedzie, w którym wyśmiewa się z pracy kulturalnej Litwinów, uważając ich za bieżdolnych do przyciągnięcia Niemców kłajpedzkich na stronę Litwy, gdyż kultura litewska jest, zdaniem pisma, o wiele niższa od niemieckiej. Mimo to, pismo doradza Niemcom kłajpedzkim, aby trzymali się jaknajdalej od Litwy, wróćąc im powrót na łono niemieckiego "Vaterlandu". "General-Anzeiger" twierdzi, że Litwa powstała przy pomocy Niemiec, że podczas przewrotu wojennego była całkiem rosyjska i duchowo zruśyfikowana, że dopiero po wojnie "wynaaleziono" język litewski i t.p. Artykuł kończy się zapewnieniem, że Niemcy kłajpedzcy nie pozwolą obniżyć swej kultury litewską domieszką.-

K u p e c y z a g r a n i c z n i w K ł a j p e d z i e w z w i ą z k u z t r a n z y t e m d r z e w a s o w i e c k i e g o . W związku z tranzytem sowieckiego drzewa, w tych dniach przybyli do Kłajpedy po zakupy liczni kupcyzagraniczni. Niedługo nadejdzie z Uralu jeszcze 80 tys. festmetrów drzewa.-

N o w a k o m o r a c o l n a w K ł a j p e d z i e . W dniu 1 lutego otwarto w Kłajpedzie nową komorę celną przy dworcu kolejowym.-

N o w a f a b r y k a . Otwarto w Kłajpedzie nową fabrykę wrobów ze srebra i mosiądzu.-

S p r a w a p o d r ó ż y p o s ł ó w G u b b y i M e y e r a d o G e n e w y . W związku z podróżą posłów niemieckich w sejmiku Kłajpedzkim, Gubby i Meyera, do Genewy, frakcja litewska w sejmiku kłajpedzkim postanowiła złożyć interpelację z zapytaniem, z czego to upoważnienia Gubba i Meyer do Genewy jeździli.-

B-7